

Saksbehandler: Sven Thore Kloster

Referanser:

KM 5/05

KM 11/06

Diverse orienteringer i MKR/AU 2007-2008

Saksdokumenter:

Dok.dato	Tittel	Dok.ID
18.02.2009	KM-sak om migrantkirker og integrering	33943

Migrantmenigheter

Sammendrag

Det er bestemt at Kirkemøtet 2009 skal behandle en sak om migrantkirker og integrering. Mellomkirkelig råd får forelagt en skisse over en mulig disposisjon til en slik KM-sak. På bakgrunn av denne skissen er det ønskelig at MKR diskuterer saken og gir signaler om hva slags KM-dokument rådet ønsker seg, hva KM-saken bør inneholde og hvilke økumeniske tilnærminger/modeller saken bør legge til grunn og sikte mot. En viktig avveining blir å vurdere hvor mye KM skal få forelagt av konklusjoner/utredninger på forhånd og hvor mye KM selv skal sette i gang av prosesser.

Forslag til vedtak

- 1) MKR takker for forslaget til disposisjon og ber om at det utarbeides et ___?_ dokument til Kirkemøtet i tråd med de endringene som fremkom i samtalen. MKR har følgende kommentarer til endringer i disposisjonen:
 -
 -
- 2) MKR ber om at nedsettes en egen arbeidsgruppe som kan jobbe videre med KM-saken. Arbeidsgruppa bør bestå av personer med ulike typer erfaringer fra kirkelig integreringsarbeid.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Uvisst

Forberedelse av KM-sak om migrantkirker og integrering. Skisse over en mulig disposisjon

1. Innledning

a) *Kontekstbeskrivelse: det flerkulturelle kirke-Norge*

Omlag 40% av ikke-vestlige innvandrere til Norge har en kristen kulturbakgrunn. Den kirkelige konteksten i Norge (og resten av Europa) endres av dette. Nye innvandrermenigheter etablerer seg, spesielt i de større byene, og kontakten med de tradisjonelle kirkene varierer fra ingenting til mye.
Mer her...

b) *Problematisering av begrepet migrantkirke*

Begrepet må problematiseres. Migrantkirke, svart kirke, innvandrerkirke, etnisk kirke, diasporakirke, nye kirker, tradisjonelle kirker, mainstream-kirker, etablerte kirker, jf. problematiseringen i Together or apart.

c) *Hva har blitt gjort til nå*

Det blir viktig å tydeliggjøre mye av det kirkelige, økumeniske integreringsarbeidet som har pågått i mange år. Det er først og fremst andre kirkesamfunn enn Dnk som har gjort seg erfaringer med flerkulturelle menigheter og med egne etniske grupperinger innenfor kirkestrukturen. Baptister, pinsevenner, katolikker og ortodokse, samt KIA, NMS, NKR og Flyktningnettverket har i flere år forhold seg til tematikken. Nyttig med en oversikt over ulike tilnærminger, modeller og erfaringer blant disse.

Flere aktører fra Dnk har imidlertid også begynt å gjøre seg erfaringer i forhold til det flerkulturelle kirke-Norge: Kirkemøtesaken om integrering i 2006 er en viktig milepæl, Flyktningnettverkets kontaktforum med migrantkirkeledere, Oslo bispedømme, diverse lokale menigheter, arbeidet til Mellomkirkelig råd (AU-saker, CCME og KV) og Ingrid Vad Nilsens Olavsstipend utgjør viktige erfaringer.

2. Formål med en KM-sak

Som følge av økt aktualitet, flere erfaringer og som en naturlig videreføring av "KM 11/06 Innvandring og integrering", er det behov for en grundig helhetstenking om hvordan Dnk skal forholde seg til det nye flerkulturelle kirke-Norge. Tingen er god, og man får mulighet til å være med å styre utviklingen i ønsket retning, framfor å reparere relasjoner i etterkant (slik man har måtte gjøre i Tyskland). Imidlertid er det et rimelig komplekst saksfelt, og det vil være mange ulike adressater og vinklinger. Tematikken er omfattende og berører mange forskjellige fagområder som f.eks. kirkerett/juss, organisasjon, demokrati, økumenikk, ekklesiologi, missiologi, integreringspolitikk, økonomi, holdningsarbeid etc.

En kirkemøtesak om migrantkirker og integrering vil være en øvelse for Dnk i å forstå det norske samfunnet og kirkelandskapet, og samtidig være en øvelse i kirkelig strategi og visjonsarbeid med vesentlige økumeniske og internasjonale komponenter.

På et overordnet nivå bør en kirkemøtesak gi tydelig retning til en lengre prosess for hvordan Dnk best kan legge til rette, strukturelt, teologisk og holdningsmessig, for at innvandrere og etniske grupper/flerkulturelle fellesskap – der det er ønskelig – kan føle tilhørighet og etablere seg innenfor Dnk istedenfor utenfor.

Mer konkret kan man tenke seg at en kirkemøtesak kan resultere i følgende:

- a) Avklaring av hvilke kirkerettslige muligheter (og andre muligheter) som finnes, både i forhold til migrantmenigheter som ønsker et formalisert eller praktisk samarbeid, flerkulturelle menigheter og norske migrantmenigheter i utlandet (Sjømannskirken).
- b) Strategi, eller klarsignal for å utarbeide en strategi, for økt sysselsetting og rekruttering til kirkelig utdanning av ikke-etniske nordmenn og avklaring av ordinasjonsspørsmål.
- c) Bidrag til alternative måter å tenke på, både teologisk og praktisk:
 - teologisk: bidra til nye perspektiver i refleksjonen om åpenhet og konfesjonell identitet. Ta inn over seg de teologiske mulighetene og potensialet for kirkelig vitalisering som kristne innvandrere representerer.
 - praktisk: bidra til mer konkrete integreringstiltak – alt fra bedre tilgjengelig informasjon, flere engelskspråklige gudstjenester til kjørerregler for hvordan ta imot innvandrere i lokalmenigheten og hvordan forholde seg til andre migrantkirker i lokalmiljøet.
- d) Klargjøring/bekreftelse på Dnks økumeniske engasjement og muligheter for utvidelse av økumeniske relasjoner.

3. Avklaring av Dnks forhold til ulike typer migrantmenigheter

En KM-sak bør avklare (evt starte arbeidet med å avklare) forholdet Dnk ønsker å ha til ulike typer migrantmenigheter. I dette arbeidet må det blant annet inngå en avklaring av hvilke kirkerettslige muligheter som finnes. Imidlertid er det snakk om svært ulike typer migrantmenigheter med ulike interesser og behov. Følgende systematisering kan derfor være hensiktsmessig:

a) Formalisert samarbeid

Noen migrantmenigheter ønsker, eller kan komme til å ønske, et tettere og mer formalisert samarbeid med Dnk. Det kan være snakk om alt fra å bli en del av Dnks organisasjon til presteutveksling eller institusjonalisering av samarbeid eller møtepunkter, f.eks. deltakelse på stiftsdager/prostisamlinger etc. Det er to ulike grupper av migrantmenigheter i denne kategorien:

- a. En der det foreligger samarbeidsavtaler internasjonalt, men ikke nasjonalt. F.eks. protestantiske eller anglikanske menigheter som er tilknyttet moderkirker som er med i LVF, Porvoo Communion e.l.
- b. En der det ikke foreligger samarbeidsavtaler internasjonalt, men som man allikevel bør vurdere formalisert samarbeid med. F.eks.

diasporamenigheter til misjonskirker (Oromomenigheten/Mekane Yesus), andre lutherske menigheter.

b) Praktisk samarbeid

Noen migrantmenigheter ønsker, eller kan komme til å ønske, et praktisk samarbeid med Dnk. Det kan være snakk om alt fra lån/leie av kirkebygg, lokalt samarbeid om felles søndagsskole eller ungdomsprogram, til felles konfirmantleir eller gudstjenester etc.

c) Minimalt samarbeid

Det finnes også migrantmenigheter som ikke ønsker noe som helst samarbeid med Dnk. Men Dnk kan komme til å måtte forholde seg til denne gruppen også, bl.a. gjennom kasualtjenester.

d) Flerkulturelle menigheter

Noen innvandrermenigheter er ikke rene etniske eller kulturelle fellesskap. De kan bestå av mange nasjonaliteter hvor også etniske nordmenn som ønsker flerkulturelle fellesskap og gudstjenesteformer, er med. Det mest aktuelle eksemplet på slike menighetsformer er NMS sine internasjonale menigheter i Oslo, Bergen og Stavanger. Disse menighetene har søkt om økt formalisert samarbeid med bispedømmene, men til nå har det ikke latt seg gjøre på grunn av kirkerettslige hensyn. Dnks forhold til de internasjonale menighetene bør snarest avklares.

e) Norske migrantmenigheter i utlandet

En KM-sak om migrantkirker og integrering bør også omtale de norske migrantmenighetene i utlandet – Sjømannskirken. Gir disse menighetene oss noen viktige erfaringer av migranternes åndelige og sosiale behov? Hva tenkes om forholdet mellom norske menigheter i utlandet og Dnk, og om forholdet mellom disse menighetene og de lokale menighetene/kirkene i vertslandet? Og hva med forholdet til nordmenn i utlandet som tilhører andre kirkesamfunn?

4. Ansettelser og sysselsetting

En annen betydningsfull måte Dnk kan integrere innvandrere på, vil være gjennom sysselsetting – både av lek og lærd. Skal man ha en folkekirke som gjenspeiler "folket", kan ikke de ansatte kun være etnisk hvite. Ønsker man å inkludere flere kristne innvandrere i Dnk, bør man også inkludere flere kristne innvandrere i kirkelige stillinger. Nå er det imidlertid slik at de fleste kristne innvandrere verken er medlemmer av Dnk eller har en evangelisk-luthersk kirkeidentitet. En ansettelsesstrategi vil derfor måtte reflektere inn økumeniske og konfesjonelle problemstillinger.

KM 11/06 "Innvandring og integrering" vedtok å be de sentralkirkelige råd om å "samarbeide med bispedømmene og frivillige organisasjoner med sikte på at det ansettes medarbeidere med ulik kulturell bakgrunn i kirkelige stillinger" og "ansette mennesker med innvandrerbakgrunn i sentralkirkelige stillinger". Pr i dag er ikke Dnk en særlig flerkulturell arbeidsplass (med unntak av kirkemusikere!). Både helsevesenet og forsvaret har til sammenlikning blitt flerkulturelle arbeidsplasser etter at de aktivt har rekruttert mennesker med annen etnisk bakgrunn.

a) *Arbeid i Dnk uten medlemskap*

Det er i dag mulig å søke dispensasjon for å jobbe i Dnk dersom man ikke er medlem. Det er praksis å innvilge slik dispensasjon, men informasjon om denne muligheten har ikke vært særlig kjent og har vært etterlyst av bl.a. migrantkirker (jf. brev fra Flyktningenettverket 18.5.07). Dersom Dnk ønsker et større etnisk mangfold blant sine ansatte, bør det utarbeides en konkret sysselsettingsstrategi for dette. Her kan følgende virkemidler vektlegges:

- Strategisk og bevisst rekrutteringsprosess, fra og med annonsering til og med intervju, ansettelse og oppfølging.
- Klare målsettinger, eventuelt kvoteringsordninger.
- Trainee-ordninger
- Samarbeid om arbeidsmarkedstiltak i regi av NAV, som praksisplass og arbeidstrening med oppfølging.
- Samarbeid med kommunenes introduksjonsprogram, som skal bidra til raskere integrering og inkluderer språk- og arbeidspraksis.
- ”Ny sjanse”, et kvalifiseringsprogram for innvandrere som etter flere år i Norge ikke har fast tilknytning til arbeidsmarkedet og er avhengige av sosialhjelp.

b) *Anerkjennelse av ordinasjon*

Et annet spørsmål som melder seg i forhold til sysselsetting er anerkjennelse av ordinasjon og evt. tjenestegjøring i Dnk for prester som er ordinerte i andre kirker som vi har samarbeidsavtaler eller konfesjonell tilhørighet til. (F.eks. ordinert prest fra Mekane Yesus-kirken i Etiopia). Det finnes et hav av problemstillinger her (som Beate vil skrive mer om). I tillegg bør man starte å utrede mulighetene for kristne innvandrere fra en ikke-luthersk bakgrunn til å studere teologi i Norge med tanke på framtidig prestatjeneste i Dnk.

5. Lokalmenigheter, holdningsarbeid og praktisk tilrettelegging

Det er imidlertid også viktig å forhold seg til den enkelte innvandrere – ikke bare til organiserte innvandrerfelleskap i migrantmenigheter. Det er mange steder i Norge hvor den lokale Dnk-menigheten er det eneste kirketilbudet, og hvor det ikke er mange nok innvandrere til å danne egne gudstjenestefelleskap. Generell inkludering av innvandrere i Dnks menigheter har blitt omtalt i både KM 5/05 og KM 11/06, men særlig i lys av Ingrid Vad Nilsens forskningsprosjekt er det gode grunner for å komme lenger i arbeidet med å finne konkrete tiltak for bedre integrering av innvandrere i norske menigheter. En ny KM-sak bør tilby noe nytt og kanskje mer konkret på dette området.

- a) Rurale vs urbane forhold. Lokaløkumeniske utfordringer og muligheter – bl.a. tanker om medlemskap og sheep stealing (og shepherd stealing)
- b) Returnerte misjonærer som ressurs
- c) Behov for hjelpemateriell til integrering i gudstjenesteliv (både teologisk og språklig). Muligheter i lys av ny gudstjenestereform og ny diakoniplan?
- d) Behov for flere gudstjenester på engelsk, samt klargjøre mulighetene for egne språklige fellesskap innenfor Dnk (balansere dette (midlertidige?) behovet med idealet om et flerkulturelt kristent fellesskap).
- e) Behov for bedre kontakt med migrantkirkeledere.

6. En grundigere teologisk betraktning

Når hele temafeltet om migrantkirker og kristne innvandrere tas opp i en egen KM-sak, kan det være gode argumenter for å sette i gang en grundigere teologisk betraktning knyttet til Dnks profil, selvforståelse og veivalg i disse spørsmålene. Integrering dreier seg i stor grad om praktisk tilrettelegging og kirkerettslige/organisatoriske spørsmål, men også om teologi, økumenikk, ekklesiologi og misjon. Hvordan utfordrer kristne innvandrere Dnks konfesjonelle identitet? Hvilke økumeniske muligheter finnes? Hva betyr teologiske tanker om åpenhet i disse konkrete spørsmålene? Åpner den nye norske kirkevirkeligheten opp for alternative ekklesiologiske modeller? Hvilke muligheter og teologiske grep ligger i anglikanernes "mixed economy"?

Kort sagt, kanskje det også bør være et kapittel med teologiske betraktninger som kan stimulere til videre TN-arbeid – f.eks. i forbindelse med TNs arbeid om hva det vil si å være en luthersk kirke i dag.

